
Toespraak van Mw. Sybilla Dekker
bij de aanbidding van het Waddenacademie-evaluatierapport 2018
aan Greetje van den Bergh (vicevoorzitter Raad van Toezicht Waddenacademie)
op 19 november 2018
te Leeuwarden

Dames en Heren,

Toen ik als Minister van VROM samen met mijn collega Cees Veerman de Commissie Meijer instelde met als titel 'Ruimte voor de Wadden' en het Waddenfonds instelde in 2007, kon ik niet bevroeden dat ik ooit nog één van haar instituten - de Waddenacademie- zou mogen evalueren.

De Waddenacademie is indertijd opgericht om één van de doelstellingen van het Waddenfonds aan te jagen en te realiseren: 'het ontwikkelen van een duurzame kennishouding ten aanzien van het Waddengebied'. Dit sluit dus -niet geheel toevallig- aan op het thema van het minisymposium van vandaag: 'werken aan kennis voor een duurzame toekomst van de Wadden'.

Hoe wordt zo'n evaluatieproces ingericht:

- Conform haar statuten wordt de Waddenacademie iedere vijf jaar geëvalueerd door een externe evaluatiecommissie. Wij hebben ons gericht op de periode 1 juli 2013 tot en met 30 juni 2018. De vorige commissie stond onder leiding van oud-collega Margreeth de Boer en zij heeft de periode 2008 tot juli 2013 geëvalueerd.
- De huidige commissieleden waren, naast mijzelf: Kees Bastmeijer, verbonden aan de Universiteit van Tilburg; Jan Mees, verbonden aan de Universiteit van Gent en Linda van den Berg, onafhankelijk wetenschappelijk secretaris.
- Ons doel was om de kwaliteit, maatschappelijke relevantie en de toekomstperspectieven van de Waddenacademie te beoordelen en aanbevelingen voor verbeteringen te doen. Ons uitgangspunt was de vraag of de activiteiten beantwoorden aan de doelstelling zoals indertijd opgesteld door de Commissie Meijer.
- Wij hebben onze beoordeling en aanbevelingen gebaseerd op een serie werkbezoeken op Terschelling en gesprekken met betrokkenen in de afgelopen maanden. Daarnaast ontvingen wij een zelfevaluatierapport van de Waddenacademie.

Beoordeling:

- Op een vierpuntschaal beoordeelt de commissie de kwaliteit, maatschappelijke relevantie en levensvatbaarheid als 'zeer goed' of 'zeer groot'.
- **Kwaliteit:** De Waddenacademie heeft met een klein team en beperkte middelen een indrukwekkende hoeveelheid hoogkwalitatief werk verzet en laten verzetten. Zij weet excellente onderzoekers met een uitstekende reputatie aan zich te binden. Haar rapporten en adviezen zijn van zeer hoge wetenschappelijke kwaliteit. Onze gesprekspartners waren zeer tevreden over de kwaliteit van het werk van de Waddenacademie.

- **Relevantie:** De Waddenacademie heeft in korte tijd een sterk netwerk neergezet, waarvan velen vanmiddag ook aanwezig zijn. Een brede groep van belanghebbenden, waaronder bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties, beschouwt de Waddenacademie als een waardevolle kennisinstelling. De Waddenacademie heeft in de afgelopen jaren een prominente rol gespeeld bij diverse projecten van grote maatschappelijke waarde voor het Waddengebied. De directe relevantie van haar werk voor een duurzame ontwikkeling in het Waddengebied komt sterk naar voren in haar rapporten en adviezen, de periodieke symposia en haar overige activiteiten. Als bijzonder kunnen worden genoemd de Oerol-colleges. Andere voorbeelden zijn de initiatieven op het gebied van zilte teelt, het monitoringsplan Eems-Dollard, de relatie tussen bodemdaling & aardgaswinning en de samenhang tussen zeespiegelstijging, bodemdaling & sedimentatie.
- **Levensvatbaarheid:** De toegevoegde waarde van de academie staat volgens de geraadpleegde organisaties niet ter discussie. Bovendien ligt er voor de Waddenacademie een logische rol bij het invullen van de kenniscomponent van diverse Wadden-gerelateerde beleidsinitiatieven c.q. projecten met een kenniscomponent op regionaal, nationaal en trilateraal niveau (Investeringskader Waddengebied, de Gebiedsagenda 2050, een Beheerautoriteit voor het Waddengebied en de Trilaterale kennisagenda). De Levensvatbaarheid kwalificeren wij als 'zeer groot'.

Concluderend is de beoordeling van de commissie zeer positief. Nu is de tijd rijp om de volgende stap te zetten en het werk van de Waddenacademie naar het hoogste niveau te tillen. Over een aantal zaken is de commissie kritisch, of denkt zij dat er een verbeteringslag mogelijk is. Ik noem hier een aantal belangrijke punten.

- **Ontwikkel een langetermijn-kennisagenda, gebaseerd op de Trilaterale Kennisagenda.** Gedurende de evaluatieperiode had de Waddenacademie geen expliciete overkoepelde strategische visie. Daardoor bestaat het risico dat de onderlinge samenhang van het werk ontbreekt. Om tot een uitstekende wetenschappelijke kwaliteit over de gehele linie te komen, zou de Waddenacademie een langetermijnstrategie moeten uitwerken. De commissie adviseert om deze strategie vorm te geven als een regionale en nationale versie of vertaalslag van de Trilaterale Kennisagenda die tijdens de trilaterale regeringsconferentie in 2018 in Leeuwarden is vastgesteld, maar wel met aansluiting op de thema's van het Investeringskader Waddengebied.
- **Creëer een systematisch stakeholders-overleg, voor zowel het agenderen van nieuwe kennisvragen als het delen van bestaande kennis.** De commissie constateert dat het bereik van de Waddenacademie in de afgelopen vijf jaar onmiskenbaar gegroeid is (een aanbeveling van de vorige evaluatiecommissie). Niettemin lijken niet alle belanghebbenden voldoende in beeld te zijn geweest gedurende de evaluatieperiode en lijkt de Waddenacademie kennisvragen niet altijd op een systematische wijze te identificeren.
- **Draag de noodzakelijkheid van de onafhankelijkheid van het wetenschappelijk onderzoek uit.** Het huidige financieringssysteem plaatst de Waddenacademie namelijk in een te afhankelijke positie. Dit resulteert in een uitdagende balansoefening tussen reactief en proactief werken. De Waddenacademie mag en kan zich in de interactie met belanghebbenden meer proactief en strategisch opstellen. De slagkracht van de Waddenacademie kan verder worden vergroot door het veranderen van de huidige financieringsstructuur. Op dit moment is er sprake van een jaarlijkse begrotingsgoedkeuring van het werkprogramma door het Waddenfondsbestuur. Het zou goed zijn om dit systeem om te zetten in een langjarige financiering met afspraken over het

afleggen van verantwoording over onderwerpen die in de langetermijnstrategie door de beide partners zijn geaccepteerd.

- De essentie van de doelstelling van de Waddenacademie is het bijdragen aan de **duurzame ontwikkeling** van het Waddengebied door het genereren, verbinden en toegankelijk maken van wetenschappelijke kennis. Het is belangrijk om dit centraal te stellen want het maakt de maatschappelijke relevantie van het werk van de Waddenacademie direct helder en het spreekt jonge mensen (studenten) aan. De commissie ziet voor de Waddenacademie in dit verband goede kansen om aan te sluiten bij een implementatie van het thema duurzaamheid waarbij economische ontwikkeling en aandacht voor sociale vraagstukken gekoppeld worden aan duurzame ontwikkeling in het Waddengebied. Hiermee richt men duurzaamheid op het creëren van waarde voor mens en natuur, in plaats van op het beperken van verlies en het sluiten van compromissen. Daarbij kan een toegankelijk **platform voor data en informatie over het Waddengebied** van toegevoegde waarde zijn voor alle stakeholders, ook de burgers.

Tot slot: Wij hopen dat de Waddenacademie ons rapport zal kunnen gebruiken om in nauwe samenwerking met zowel het Waddenfonds als diverse maatschappelijke organisaties te werken aan een duurzame ecologische, sociale en economische ontwikkeling van het Waddengebied op basis van hoogwaardige wetenschappelijke kennis. Zo geven we betekenis aan de uitdrukking 'Ruimte voor de Wadden'. Hierbij willen wij zowel de Waddenacademie als al onze gesprekspartners hartelijk danken voor de inspirerende, plezierige en openhartige gesprekken en werkbezoeken. Wij wensen de Waddenacademie veel succes met de uitwerking van onze aanbevelingen.

Graag wil ik dan nu het eerste exemplaar van het evaluatierapport overhandigen aan Mevrouw Greetje van den Bergh, als vicevoorzitter van de Raad van Toezicht van de Waddenacademie.